

Лише раз на рік в Керчі, дивовижному куточку Східного Криму можна зустрітися... з Богами. Так, саме тут, у старовинній частині міста, біля Мітрідатських сходів гордовито походжають і Зевс, і Аполлон, і богиня Деметра. Неймовірно?

Алла Підлужна

Античність і сучасність – перетин часів

Але ж, певно, ви здогадалися, що то актори, загримовані під цих небесних мешканців. Так і має бути на фестивалі, який відбувається на цій землі, тісно пов'язаний з часами античності, де чотири роки тому в Керчі виник Міжнародний фестиваль античного мистецтва «Боспорські агони». Серед його засновників і організаторів – Керченський Фонд «Боспор» (директор Фонду і фестивалю Тетяна Умріхіна), Міністерство культури і мистецтв України, Міністерство культури Криму, Керченська міськрада, Український центр Міжнародного Інституту Театру, Фонд сприяння розвитку мистецтв, Швейцарська культурна фундація «Про Гельвеція».

І хоча «Боспорські агони» — фестиваль перш за все театральний, значну частину його програми становлять супутні творчі акції, такі як Всеукраїнський художній молодіжний конкурс-плєнер, театральні бої античних воїнів, концерти оперних співаків, науково-практична конференція «Античність і драматургія». І все ж, якою була театральна програма фестивалю? Її родзинкою, це вже добра традиція – запрошувати відомих артистів, була вистава Московського театру ім.Вахтангова «Присвячення Єві» Е.Шмітт. Тема вистави не стосувалась античності, але актори В.Лановий, Є.Князєв, О.Макаров – представники сильної половини людства прославили Жінку і Кохання.

У виставах найважливішими є моменти зіставлення стародавніх мотивів із сьогодишнім поглядом на мистецтво. Театри демонстрували тези: наш театр — це наше уявлення про той світ, про той час. Звичайно, антична драма ставить певні рамки для творчого пошуку театрів, та благодатний ґрунт вічних істин античності дав змогу театрам творчо розширити ці рамки й вийти на узагальнення загальнолюдські, перекинути місток з минулого в сьогодення й поставити важливі для людства позачасові проблеми. Серед учасників фестивалю були два молодіжні театри – Київський театр «Вуаля» з виставою «Мухи» Ж.П.Сартра (реж.С.Тихомиров) і Польський театр «ТАТА» з виставою «Перси» Есхіла (реж.Д.Керек). Ріднить ці вистави потяг до бунтарства, власний погляд на події минулих століть. Не використовуючи ніяких декорацій, з мінімумом реквізиту, молоді актори зосереджуються на дослідженні внутрішнього світу людини, яка стає перед вибором, якій треба протистояти насильству й змиритися з невідворотністю покарання. Також без сценографії обійшлася вистава Се-

■ Відкриття фестивалю «Боспорські агони».

вастопольського російського театру ім.Луначарського «Отруєна туніка» М.Гумільова (реж.Є.Журавкін), бо грається ця вистава на руїнах Херсонеса, де стародавнє каміння є природною, органічною й переконливою декорацією. Так що на фестивальній сцені відсутність декорацій доводилося компенсувати акторським виконанням. Вистава перетворилася в напружений психологічний поєдинок персонажів, в основі якого – інтриги, обман і кохання.

Моновиставу «Біла Ворона. Апокаліпсис» за поемою Х. фон Гендершейм (реж.Л.Зутович) показала німецька актриса І.Козак. Вистава побудована на пластиці, лише кількома фразами латиною актриса передає відчуття людини, яка ніби бачить Бога й усе небесне царство. Вона коментує свої видіння про кінець світу, боротьбу добра зі злом, і ці коментарі невітні й страшні для людства.

Лідером фестивалю став Львівський театр ім.Леся Курбаса, який виставою «Апокрифи» за Лесею Українкою (реж.В.Кучинський) зібрав усі головні нагороди – за найкращу режисуру, виставу, жіночу (Н.Половинка) й чоловічу (А.Водічев) ролі. Тим було засвідчено рівень майстерності львів'ян. Поеми Лесі Українки, використані у виставі, інтерпретовані акторами як одкровення серця, роздуми над вічними істинами, над постулатами добра і зла, злочину і віри, любові і зради. Актори найвищою мірою органічні, використовуючи найтонші нюанси спілкування, вони ніби торкаються струн душі, і це відчуття доводить, то була зустріч зі справжнім мистецтвом. Напевно, Львівський театр ім. Леся Курбаса завоював ті самі нагороди навіть за умови більш сильних супротивників на сучасних античних агонах. На цих же, четвертих, доводити своє лідерство йому було не так і складно. Можливо, роздуми над запрошенням серйозних театральних колективів стануть предметом підготовки до п'ятого фестивалю. І все ж, проблема існує, не так багато театрів звертаються до античної драматургії. Чому? Складність осягнення матеріалу, неможливість знайти паралелі із сучасністю, побоювання, що давні теми не зацікавлять глядачів? Запитань багато, і відповіді на них доведеться шукати в просторі «Боспорських агонів», єдиного в Україні фестивалю такого спрямування. Сподіваймося, що перетин часів відбуватиметься.